

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตัวเงินเป็นตราสารเปลี่ยนมือได้ และเป็นเครื่องมือเครดิตอย่างหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการดำเนินธุรกิจและการค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการชำระหนี้ต่อกัน ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและปลอดภัยยิ่งกว่าการใช้เงินสดชำระหนี้ และโดยเหตุที่ตัวเงินจัดเป็นเอกเทศสัญญาชนิดหนึ่ง ผลจึงเป็นไปตามหลักของเรื่องเอกเทศสัญญาโดยทั่วไปที่ว่า กรณีใดที่กฎหมายได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะในเอกเทศสัญญาลักษณะตัวเงิน ก็ต้องบังคับตามบทบัญญัตินั้น ส่วนกรณีที่ไม่บัญญัติไว้โดยเฉพาะก็ต้องนำบทบัญญัติทั่วไปในบรรพ 1 และ บรรพ 2 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับท่านเองเดียวกับเอกเทศสัญญาลักษณะอื่น ๆ

โดยปกติแล้ว การออกหรือการโอนตัวเงินทำขึ้นเพื่อการชำระหนี้ แต่โดยเหตุที่การชำระหนี้ด้วยตัวเงินไม่เหมือนกับการชำระหนี้ด้วยเงินสด ซึ่งย่อมเสร็จสิ้นได้ทันที แต่เป็นการชำระหนี้แบบมีกำหนดเวลาที่จะต้องรอไปจนกว่าจะครบกำหนดนำตัวเงินไปขึ้นเงินและได้เงินมาแล้ว หนี้จึงจะระงับสิ้นไป ถ้านำตัวเงินไปขึ้นเงินแล้วไม่ได้รับเงินตามตัว หนี้เดิมก็ยังไม่ระงับ ฉะนั้นในกฎหมายลักษณะหนี้จึงได้วางเป็นหลักไว้ในมาตรา 321 วรรคสามว่า "ถ้าชำระหนี้ด้วยออก-ด้วยโอน-หรือด้วยสลักหลังตัวเงิน หรือประทวนสินค้า ท่านว่าหนี้นั้นจะระงับสิ้นไปต่อเมื่อตัวเงินหรือประทวนสินค้านั้นได้ใช้เงินแล้ว" ทั้งนี้ ก็เพื่อความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้ เพราะเจ้าหนี้อาจไม่ได้รับเงินตามตัวนั้นก็ได้ กฎหมายจึงต้องบัญญัติว่าหนี้จะระงับก็ต่อเมื่อได้มีการใช้เงินตามตัวเงินนั้นแล้ว นอกจากนี้ ตามมาตรา 1005 ยังบัญญัติว่า "ถ้าตัวเงินได้ทำขึ้นหรือได้โอนหรือสลักหลัง ไปแล้วในมูลหนี้อันหนึ่งอันใดและสิทธิตามตัวเงินนั้นมาสูญสิ้นไปเพราะอายุความก็ดี หรือเพราะละเว้นไม่ดำเนินการให้ต้องตามวิธีใด ๆ อันจะพึงต้องทำก็ดี ท่านว่าหนี้เดิมนั้นก็ยังคงมีอยู่ตามหลักกฎหมายอันแพร่หลายทั่วไป เท่าที่ลูกหนี้มิได้ต้องเสียหายแต่การนั้น เว้นแต่จะ

ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น" ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการออกหรือการโอนตัวเงินเพื่อชำระหนี้ดังกล่าว ทำให้เกิดมูลหนี้ซ้อนกันสองอันคือ มูลหนี้เดิมซึ่งตกลงชำระกันด้วยการออกหรือโอนตัวเงินและมูลหนี้ตามตัวเงินนั่นเอง ในการบังคับชำระหนี้ นั้น เจ้าหนี้จะฟ้องบังคับตามมูลหนี้เดิมหรือตามมูลหนี้ตัวเงินก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับการบรรยายข้อเท็จจริงในฟ้อง อันเป็นสิ่งสำคัญมาก

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มูลหนี้เดิมเป็นหนี้ที่ไม่สามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้ เช่น การกู้ยืมเงินเกินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไป โดยมีได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ หรือ มูลหนี้เดิมเกิดจากนิติกรรมที่ไม่สมบูรณ์ เช่น มูลหนี้การพนัน เจ้าหนี้จึงฟ้องร้องตามมูลหนี้เดิมไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ เจ้าหนี้อย่อมจะต้องอาศัยสิทธิฟ้องร้องลูกหนี้ตามกฎหมายลักษณะตัวเงิน เพื่อบังคับให้ชำระหนี้แก่ตนหรือในกรณีที่มิผู้เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวเงิน เป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากการที่ตัวเงินนั้นสามารถโอนให้แก่กันได้โดยง่าย ซึ่งคู่สัญญาอาจจะไม่มีมูลหนี้เดิมต่อกันมาก่อน แต่เขาได้เข้ามาลงลายมือชื่อในตัวเงิน จึงเกิดความผูกพันตามกฎหมาย ดังนั้น จึงเห็นสมควรพิเคราะห์ว่า เจ้าหนี้ผู้ฟ้องคดีนั้นเป็นใคร กล่าวคือ เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ในมูลหนี้เดิมหรือไม่ หรือเป็นบุคคลภายนอกผู้รับโอนตัวเงินมาโดยสุจริต เพื่อจะได้ทราบว่า เขามีสิทธิที่จะไล่เบียดเอาแก่ลูกหนี้ให้ชำระหนี้ตามตัวเงินได้โดยปราศจากข้อต่อสู้จากลูกหนี้หรือไม่ สิทธิไล่เบียดของเขาเกิดขึ้นเมื่อใด และภายใต้เงื่อนไขประการใดบ้าง สิทธิไล่เบียดดังกล่าวนี้จะสิ้นไปด้วยเหตุใด และลูกหนี้ผู้ถูกไล่เบียดตามตัวเงินนั้นจะมีความรับผิดชอบเพียงใด จะอาศัยข้ออ้างใดเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ได้หรือไม่ ตลอดจนพิเคราะห์ถึงปัญหาทางกฎหมายอันเกี่ยวกับการใช้สิทธิไล่เบียดดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวความคิด และที่มา รวมทั้งเหตุผลของบทบัญญัติในเรื่องการใช้สิทธิไล่เบียดตามกฎหมายตัวเงิน ตลอดจนศึกษาถึงความผูกพันของคู่สัญญาในตัวเงินซึ่งมีความพิเศษแตกต่างจากสัญญาทั่วไป
2. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิไล่เบียดตามกฎหมายตัวเงินเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

3. เพื่อศึกษาค้นคว้าปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิไล่เบี้ยตามกฎหมาย
ตัวเงิน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

มุ่งศึกษาถึงบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับสิทธิไล่ เบี้ยตามกฎหมายตัวเงิน ตามที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 21 และการฟ้องคดีตาม ที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง รวมทั้งศึกษาแนวความคิด ที่มาของ กฎหมาย และหลักการของกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ตลอดจนวิเคราะห์ แนวคำพิพากษาศาลฎีกา และแนวความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิ

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ได้ตั้งสมมติฐานว่า กฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับตัวเงินที่ใช้บังคับอยู่ใน ปัจจุบัน ซึ่งบัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้ทรงตัวเงินในการใช้สิทธิไล่ เบี้ยเอาแก่ลูกหนี้ ทั้งยัง บัญญัติถึงความรับผิดชอบของลูกหนี้ ข้ออ้างที่ลูกหนี้จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ต่อผู้ทรง รวมทั้งอายุความ ในการฟ้องร้องนั้น ยังคงมีปัญหาลหลายประการทั้งในส่วนที่เป็นกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ จึงเห็นสมควรจะแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวให้มีความเหมาะสม และเอื้ออำนวยให้เกิด ความสะดวก คล่องตัว แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยแบบเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากแนว ความคิด ที่มาของกฎหมาย ตลอดจนหลักการของกฎหมายไทย โดยนำเอาหลักกฎหมายต่าง ประเทศมาพิจารณาประกอบ นอกจากนี้ ยังศึกษาแนวคำพิพากษาศาลฎีกา และแนวความคิดเห็น ของนักนิติศาสตร์ผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อทำการปรับปรุงกฎหมาย ตัวเงินของไทยให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงแนวความคิด และที่มา รวมทั้งเหตุผลของบทบัญญัติในเรื่องการใช้สิทธิไล่เบี้ยตามกฎหมายตัวเงิน ตลอดจนความผูกพันของคู่สัญญาในตัวเงินซึ่งมีความพิเศษแตกต่างจากสัญญาทั่วไป
2. ทำให้ทราบถึงหลักกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิไล่เบี้ยตามกฎหมายตัวเงินของไทย และต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิไล่เบี้ยและนำมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมยิ่งขึ้น